

HAYALET Mİ ÜÇ HARFLİ Mİ? (2)

(...düenden devam)

Râzî Cin konusunda şöyle diyor: "Eskiden beri insanlar, cinnin var olup olmadığına ihtilâf etmişlerdir. Filozofların çoğundan nakledilen söze göre cinn yoktur. Çünkü İbn Sînâ, eşyanın tanımı hakkında: 'Cinn, çeşitli biçimlere girebilen, havasal bir canlıdır' dedikten sonra 'Bu tanım, bu adın açıklamasıdır' diyor ki bu sözden, bu tanımlamanın, sadece adın açıklaması olduğu, bu adın, gerçek bir varlığı olmadığı anlaşılır. Fakat din erbabı, peygamberleri doğrulayanlar, cinnin var olduğunu söylemişlerdir. Eski filozoflardan büyük bir cemâat ve ruhâniyyet ashabı, cinnin varlığını itirâf ederler ve bunların süflî ruhlar olduğunu söylerler. Onlara göre aşağı ruhlar, çağırılınca daha sür'atle gelirler ama zayıftırlar. Feleksel ruhlar ise çağrıya daha ağır gelirler ama güçlüdürler. "Cinnin varlığını kabul edenler de iki kısma ayrılır: Birincilere göre cinler cisim değil veya cismin bir hali değil, kendi başlarına kaim (bağımsız) cevherlerdir. Fakat bu sözden onların, Allah'ın zatına eşit olmaları gerekmez. Çünkü bunlar cisim veya cismin bir hali değildir. Cisim veya cismin bir hali olmamakta ortaklık, mahiyette ortaklığı gerektirmez. Fakat varlığı için bir yere muhtacolma bakımından ortak nitelikli arazlar, nasıl mahiyet bakımından farklı iseler, aşağı nitelikli cevherler de cisim olmamak bakımından ortak nitelikte, fakat mahiyet bakımından çeşitlidirler: Kimi hayırlı, kimi şerli; kimi kerîm, hür, iyiliksever; kimi aşağı, bayağı, kötülükseverdir. Bunların çeşitlerinin ve vasıflarının sayısını yalnız Allah bilir. Soyut varlıklar olmaları, haberleri bilmelerine, işleri yapmalarına engel değildir. Bu ruhlar işitir, görür, haberleri bilir, özel işler yaparlar.

"Dediğimiz gibi bunların mahiyetleri çeşitlidir. Bunlar arasında insanın yapamayacağı, güç, ağır işleri yapanların bulunması ve her nev'in, cisimler dünyâsından özel bir çeşit cisimle ilişki kurması mümkündür. Tıbbi kanıtlar gösteriyor ki insanın esası olan nefs-i nâtıkanın ilk ilişki kurduğu şey, ruhlardır. Ruhlar, kanın en saydam parçalarından doğan, buharsal latîf cisimlerdir. Bu saydam kan parçacıkları, kalbin sol tarafında oluşur. Nefsin bağlandığı bu saydamsal-kansal ruhlar, organlarla ilişki kurar. (Ruhların bedenle böyle ilişki kurması gibi) bu cinlerin de hava parçalarıyla ilişki kurması mümkündür. Böylece havanın o cüz'ü, o ruhun mütealleki olur (ruhla o cüz arasında bağlantı kurulunca) o havanın yoğun cisimde gezmesi aracılığı ile bu ruhlar o yoğun cisimlerle ilişki kurup onları etkiler, yönetir.

(devamı yarın..)